

Покотильська Наталія

канд. екон. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

В соціально-економічному житті нашої держави сільські території займають важливе місце. На них проживає вагома частина населення України і припадає 90% її площі. Отже, визначимо сутність поняття «сільська територія».

Мельник С. [1, с. 410], вважає, що сільські території – це історично сформована системна сукупність (мережа), що поєднує в собі організаційну і функціональну приналежності.

На думку В. Ю. Уркевича, сільською територією можна вважати територію, що знаходиться поза межами міст, та до якої входять як сільські населені пункти, так і переважно зони сільськогосподарського виробництва та сільської забудови [2, с. 24–26].

Заслуговує на увагу думка В.П. Славова і О.В. Коваленка, «сільська територія є економічно-екологічною категорією, регіонально-територіальним утворенням зі специфічними природно-кліматичними, соціально-економічними умовами, де економічно і екологічно збалансовані та енергетично взаємопов'язані різні ресурси (природні, трудові, матеріальні, енергетичні, інформаційні, фінансові тощо) з метою створення сукупного суспільного продукту конкретної території та повноцінного життєвого середовища для сучасного і майбутніх поколінь» [3, с. 69].

Вважаємо, що при визначенні поняття «сільські території» необхідно враховувати природно-географічні, ресурсні, виробничі, організаційно-управлінські, інституціональні чинники. Сільські території об'єднують природні, виробничі, господарські, соціальні, політичні складові, що перебувають під управлінським та регулятивним впливом територіальних громад, органів місцевого самоврядування, органів державної влади, бізнесу та громадськості.

Сучасні науковці вважають, що визначальними функціями сільських територій є соціальна, економічна, виробнича (виробничо-господарська), організаційна (організаційно-управлінська), природозахисна. А. М. Третяк розглядає виробничо-господарську, оздоровчо-рекреаційну, природоохоронну, соціальну, політичну та інформаційну функції [4, с. 29]. Крім того, він зазначає, що за всієї різноманітності функцій найважливіше призначення сільських територій полягає в тому, що вони є ресурсною базою функціонування і розвитку сільського господарства.

Аналізуючи сучасний стан розвитку сільських територій, можна стверджувати, що вони характеризуються значним погіршенням демографічної та екологічної ситуації, руйнуванням та занепадом соціальної інфраструктури, зниженням якості та тривалості життя сільського населення. Обмежені можливості для працевлаштування в селі, низька оплата праці сприяють відтоку і деградації робочої сили та обезлюдненню сіл. Тому, вважаємо, що соціально-економічний розвиток сільських територій має бути одним із пріоритетних напрямів державної політики України, яка повинна передбачати формування ефективної системи розвитку територій:

мобілізацію трудових, фінансових, матеріальних та організаційних ресурсів, посилення соціального захисту населення, відновлення соціальної інфраструктури, розвиток підприємництва, збереження екологічної стабільності.

Основними стримуючими факторами економічного зростання сільських територій є: соціально-політична атмосфера в країні, постійні зміни в законодавчо-нормативних документах, цінова нестабільність на сировину, допоміжні матеріали та готову продукцію, низький рівень кадрового забезпечення, ресурсні та екологічні обмеження, недостатня обізнаність сільського населення та підприємців, фактична відсутність або неефективність роботи дорадчих служб, державне втручання у справи приватного бізнесу.

Для налагодження ефективного, дієздатного державного управління розвитком сільських територій необхідно забезпечити виконання та координацію державної аграрної політики з основними складовими реформування системи державного управління розвитком сільських територій: удосконалення інституційно-правового забезпечення державного управління розвитком сільських територій; формування стратегічних пріоритетів розвитку; координацію державної аграрної політики; упровадження дієвого інформаційного забезпечення, регулярного моніторингу всіх сфер розвитку сільських територій (як основи для розробки та прийняття обґрунтованих державно-управлінських рішень); організацію державного контролю за виконанням рішень у сфері державного управління розвитком сільських територій в Україні [5, с. 3].

Одним із пріоритетних напрямів економіки для України є аграрний сектор, тому, питання його сталого соціально-економічного розвитку набувають надзвичайної ваги та вимагають комплексного вивчення й управління. Вважаємо, що найважливішою складовою в розбудові аграрного сектору економіки нашої держави є комплексний розвиток сільських територій, спрямований на стабільне забезпечення збалансованого поліпшення умов праці та проживання населення.

Список використаних джерел

1. Мельник С. І. Соціально-економічні проблеми відтворення та ефективного використання ресурсного потенціалу села. Київ : ННЦ ІАЕ, 2004. 342 с.
2. Уркевич В. Ю. Про категорію «сталий розвиток сільських територій». Сучасне земельне, аграрне, екологічне та природоресурсне право: актуальні проблеми теорії та практики : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Біла Церква, 21–22 травня 2010 р.). Біла Церква : БНАУ, 2010. С. 24–26.
3. Славов В. П., Коваленко О. В. Економіко-енергетична система сталого розвитку сільських територій. Вісник аграрної науки. 2007. № 9. С. 68–71.
4. Третяк А. М. Про організацію наукових досліджень з проблем розвитку сільських територій : доповідь на Президії УААН 19 липня 2007 р. Київ : 2007. 36 с.
5. Реформування державного управління регіональним розвитком: стан, проблеми, перспективи : аналітична доповідь ; за ред. С. О. Білої. Київ : НІСД, 2012. 56 с.

